

Hyvinvointikeskukset, monialainen yhteistyö ja lapsiperheiden palvelut

OULU

Kuntalaisilla on useita
eri tapoja ja kanavia
asioida hyvinvointi-
palveluissa

Monituottajuus
tuo vaihtoehtoja
asiakkaalle

*Asiakas-
lähtöisyys*

Yhteistyötä tehdään
moniammatillisesti yli
organisaatorajojen

Johtaminen lähemmäs
asiakasta

Talous
hallintaan

Hoidon ja palvelujen saatavuus varmistetaan

Ohjausta, neuvontaa ja sähköisiä palveluita lisätään

Toimintamalleja uudistetaan

Paljon eri palveluita tarvitsevat tunnistetaan ja ohjataan kokonaisvaltaisemman palvelusuunnittelun piiriin.

Valinnanvapauden käytäntöjä kevennetään

Satunnaiskäyttäjät pääsisivät joustavammin vastaanotoille

OULU

Hyvinvointikeskukset

- **Kattavan palveluvalikoiman** toiminnallisia kokonaisuuksia, joissa väestö pääsääntöisesti asioi sosiaali- ja terveystalvaeluita tarvitessaan.
- Toteutetaan vahvaa **poikkihallinnollista** ja **monialaista** työtetta.
- Palveluita täydentävät kaikkien oululaisten yhteiset **erityispalvelut** ja monipuoliset **sähköiset palvelut**
- **Matalan kynnyksen palvelupisteitä** tulee olemaan erilaisia sijainnin, palveluiden, etäisyyksien ja väestön palvelutarpeen mukaisesti.
- Palveluohjauksen painopisteenä on **paljon palveluja tarvitsevien** asiakkaiden palveluiden järjestäminen ja palveluketjujen koordinointi (kuntakokeilu).

Hyvinvointikeskukset ja -pisteet

- **Hyvinvointipalvelut siirtyy neljään hyvinvointialueeseen** vuonna 2016.
- **Hyvinvointikeskuksia on kuusi:** Haukipudas, Tuira, Kiiminki, Myllyoja, Kontinkangas ja Kaakkuri.
- **Hyvinvointikeskukset** käynnistyvät hallinnollisesti ja osin toiminnallisesti 1.4.2016 alkaen.
- Pohjoisen alueen hyvinvointikeskusten tarvittavat **muutos- ja peruskorjausinvestoinnit** toteutetaan olemassa oleviin tiloihin vuosina 2016-2017.
- Matalan kynnyksen palveluja koko kaupungin tasolla suunniteltu vuoden 2015 aikana.
- Erillisiä uusia hyvinvointipisteitä ei lisätä vuoden 2016 aikana

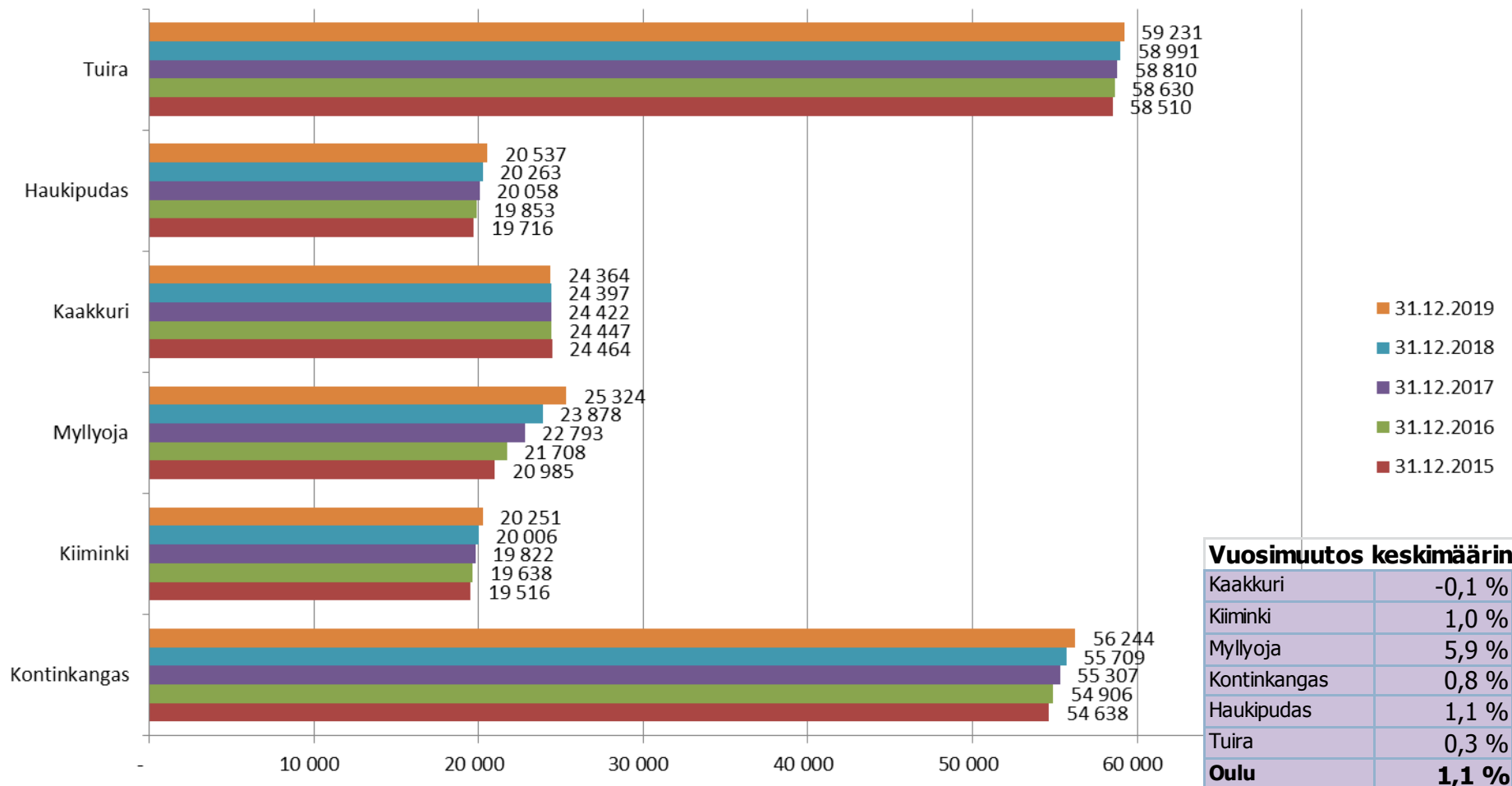

Väestöennusteet hyvinvointikeskuksittain

Väestöennusteet hyvinvointikeskuksittain 2015 - 2019

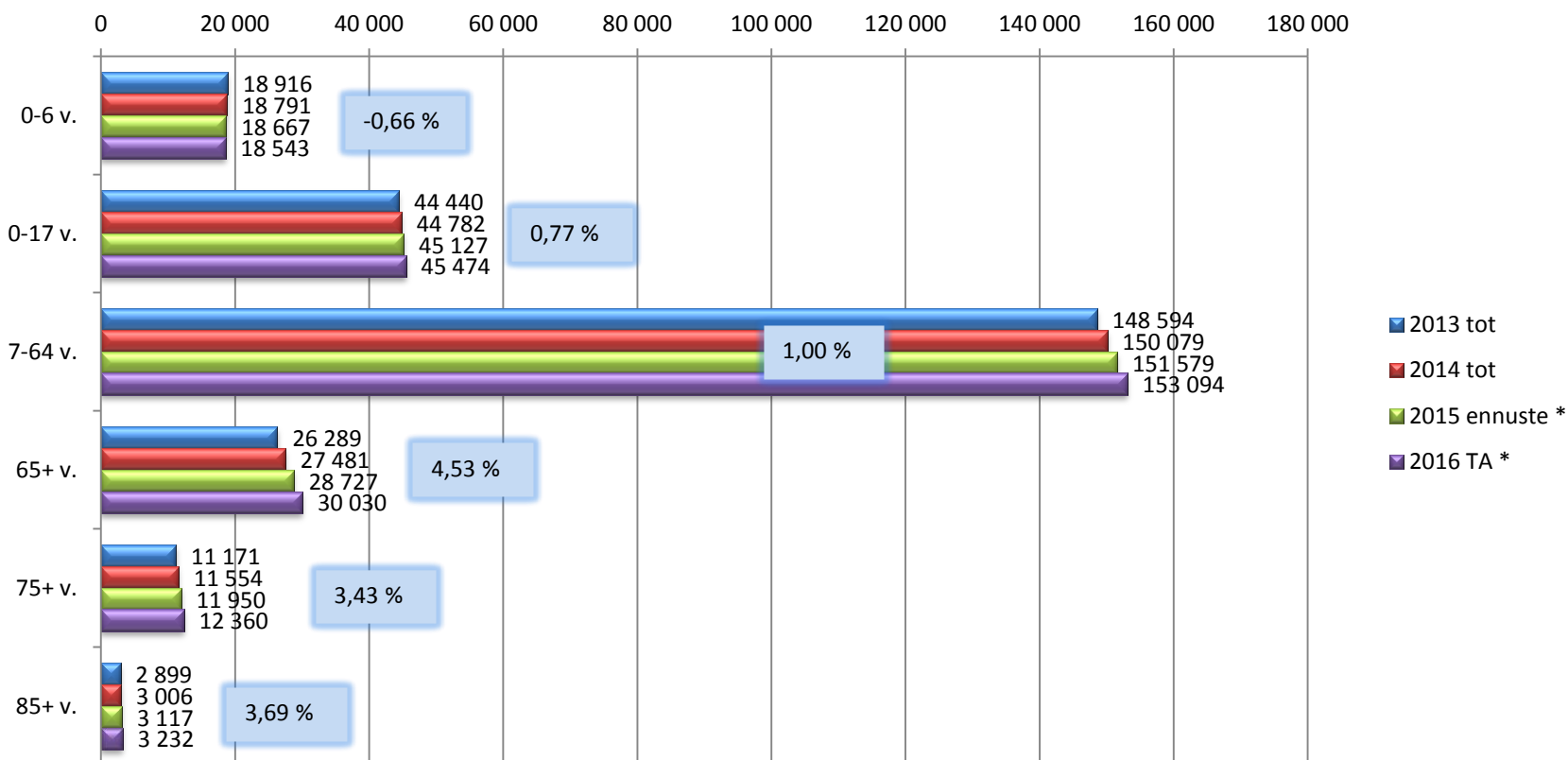
(Oulun kaupungin väestösunnitteen mukainen)

Oulun kaupungin väestö ikäluokittain

Asukasluku ikäluokittain 2013 - 2016

*oletuksena sama kasvuprosentti kuin vuosina 2013-2014

Sosioekonominen tila alueittain Oulun kaupungissa

Pohjoinen alue (78 000 as.)

Väestöstä suhteellisesti

- matalin tulotaso
- koulutustaso alle kaupungin keskiarvon
- korkein työttömyysaste sekä eniten asukkaita toimeentulotuen piirissä
- alueen sosioekonomiset muuttujat vaihtelevat suuresti kaupunginosittain
- väestönsuunnite 6,8 % vuoteen 2025 mennessä

Itäinen alue (39 000 as.)

Väestöstä suhteellisesti

- matalin koulutustaso (74,4 %)
- vähiten asukkaita toimeentulotuen piirissä (6,9 %)
- vähiten lastensuojelun asiakkuuksia lapsiväestöstä
- väestönsuunnite 29,5 %, joka johtuu Hiukkavaaran rakentamisesta, vuoteen 2025 mennessä

Keskinen alue (54 000 as.)

Väestöstä suhteellisesti

- eniten työikäistä väestöä (65 %)
- eniten yhden hengen talouksia (53,5%)
- yli 75-vuotiaita n. 8 % väestöstä
- vähiten lapsia väestöstä
- toiseksi koulutetuin väestö ja toiseksi suurin työttömyysaste koko kaupungissa
- eniten lastensuojelun asiakkuuksia lapsiväestöstä
- väestönsuunnite 7 % vuoteen 2025 mennessä

Eteläinen alue (24 500 as.)

Väestöstä suhteellisesti

- 0-18 -vuotiaiden osuus suurin (36 %) samoin kuin lapsiperheiden (65 %)
- korkein tulotaso, alhaisin työttömyys ja koulutetuin väestö
- väestönsuunnite vuoteen 2025 on ainoana alueena hieman negatiivinen (-0,7 %)

Kuntalaisten palvelut tarpeen ja käytön mukaan

90% tarvitsee kaupungin sosiaali- ja terveystalveluja 0-2 krt vuodessa, kuten
eResepti verkossa
Opiskelijan kesätoimeentulotuki
sairaanhoitajan tai lääkärin vastaanotto

10% tarvitsee moniammatillista palvelua, kuten
tukea kotiin
terveydellisiin ongelmiin
tukea elämänhallintaan
mielenterveyden, päihdekäytön ongelmiin

Varmistetaan kaikille kuntalaisille:

Joustavaa neuvontapalvelua

Hyvää saatavuutta

Monipuolisia verkkopalveluita 24/7

Hyvinvointikeskusten kattavat sosiaali- ja terveystalvelut

90%

10%

Lisäksi 10%lle asiakkaita:

nimetään vastuuhenkilöt

tehdään jokaiselle yksi yhteinen moniammatillinen hoito- ja palvelusuunnitelma *)

20%

— € —

80%

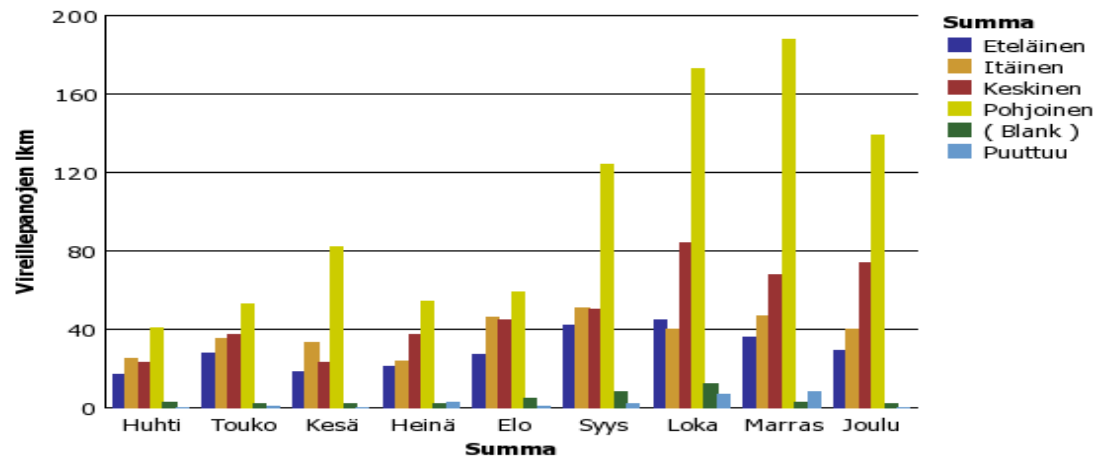
OULU

* Oulu on mukana kuntakokeilussa Hyvinvoinnin integroitu toimintamalli-osiossa .
Kuntakokeilulaki mahdollistaa yhteisen suunnitelman

SHL mukaiset vireillepanot hyvinvointialueittain v.2015

📌 (SHL Muulla tavoin esille tullut SHL:n tarve; SHL Sosiaalihuollon hakemus; SHL Sosiaalihuollon ilmoitus; SHL Yhteydenotto palvelutapeen arvioimiseksi)

📌 2015

n.25% alle 18v

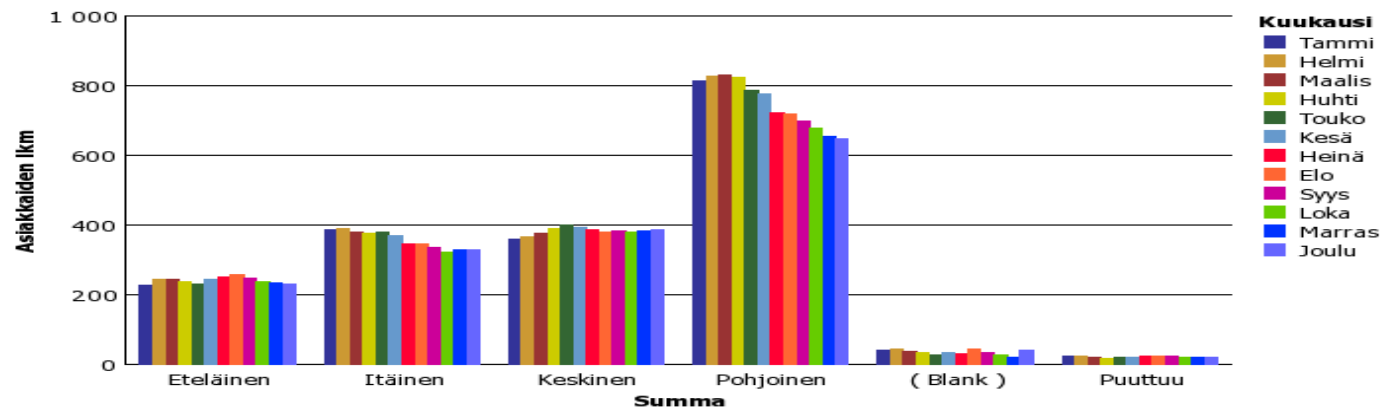
Vireillepanojen lkm	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	Summa
<u>Eteläinen</u>	17	28	18	21	27	42	45	36	29	263
<u>Itäinen</u>	25	35	33	24	46	51	40	47	40	341
<u>Keskinen</u>	23	37	23	37	45	50	84	68	74	441
<u>Pohjoinen</u>	41	53	82	54	59	124	173	188	139	913
<u>(Blank)</u>	3	2	2	2	5	8	12	3	2	39
<u>Puuttuu</u>	0	1	0	3	1	2	7	8	0	22
Summa	109	156	158	141	183	277	361	350	284	2 019

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat hyvinvointialueittain v.2015 (sis.avohuollon jälkihuolto)

2015

(Lastensuojelu, avohuolto; Lastensuojelu, avohuollon jälkihuolto)

Pilota kohteet - Kokonaissumma on tyhjä tai nolla (rivit ja sarakkeet)

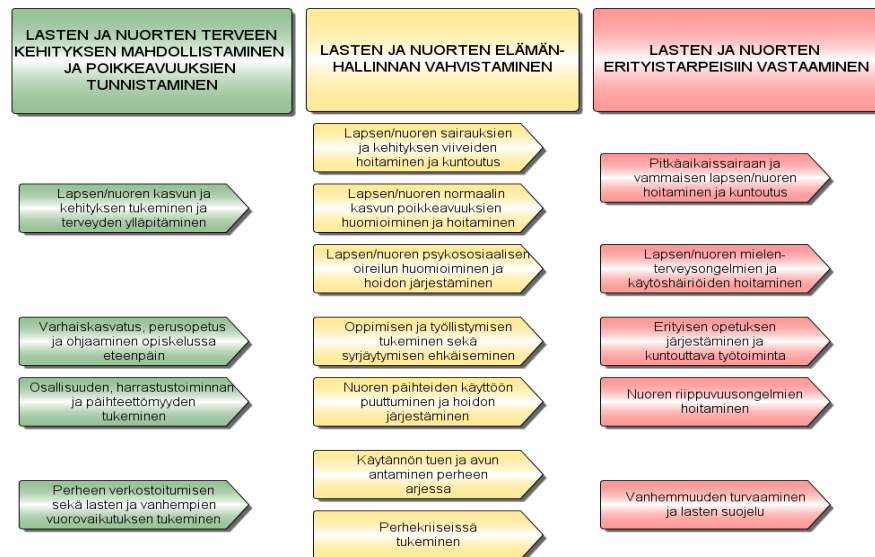

Asiakkaiden lkm	Eteläinen	Itäinen	Keskinen	Pohjoinen	(Blank)	Puuttuu	Summa
Tammi	227	385	359	814	42	24	1 851
Helmi	244	390	365	828	44	24	1 895
Maalis	243	380	377	831	36	19	1 886
Huhti	238	375	389	823	33	18	1 876
Touko	232	379	399	787	28	20	1 845
Kesä	243	369	394	776	35	20	1 837
Heinä	250	346	386	722	31	23	1 758
Elo	257	345	380	718	44	23	1 767
Syys	248	335	384	698	35	23	1 723
Loka	237	323	379	678	28	22	1 667
Marras	233	330	382	655	20	20	1 640
Joulou	230	330	386	646	39	20	1 651
Kuukausi	345	509	541	1 052	152	30	2 381

Poikkitoimijainen yhteistyö

Palvelutasot/ "liikennevalot"

- ❑ Pääprosessit (perustuvat tunnistettuihin, keskeisiin asiakkuuksiin) kuvataan kolmella eri vaativuustasolla (seuraava taso alaspäin elämänkaaren mukaisista ydinprosesseista)
 - ❑ **Ensimmäisen tason** (vihreä) palveluilla vastataan kuntalaisten tarpeisiin hyvinvoinnin edistämiseksi ja itsenäisen selviytymisen tukemiseksi ja korostetaan ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen näkökulmaa
 - ❑ **Toisen tason** (keltainen) palveluissa asiakkaalla voi olla säännöllistä palvelutarvetta tai jokin ongelma tai vaiva, joka edellyttää usein lyhytaikaista palvelua
 - ❑ **Kolmas taso** (punainen) sisältää vaativaa tai ympärivuorokautista palvelua
- ❑ Tavoitteena on kehittää palveluja siten, että painopistettä on mahdollista siirtää mahdollisimman paljon pois punaiselta, raskaimmalta tasolta ensimmäiselle tasolle, keveimpiin, ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelutarpeet ja niihin vastaaminen jaoteltuna kolmelle vaativuustasolle.

I

VIHREÄ:

Lasten ja nuorten terveen kehityksen, oppimisen ja sivistyksen mahdollistaminen heidän omista kasvu- ja kehitysympäristöissään.

II

KELTAINEN:

Lasten ja nuorten toimintakyvyn ja elämänhallinnan vahvistaminen. Lapsella, nuorella tai perheellä voi olla säännöllistä palvelutarvetta tai jokin ongelma tai tuen tarve, joka edellyttää useimmiten lyhytaikaista palvelua.

III

PUNAINEN:

Lasten ja nuorten erityistarpeisiin vastaaminen, joka sisältää vaativaa tai ympärivuorokautista palvelua.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelut

Capital
Eshern

Perhe ja eri-ikäinen lapsi/nuori

Raskaus-aika

0-6 v

7-12 v

13-15 v

16-20 v

Lasten ja nuorten terveen kehityksen, oppimisen ja sivistyksen mahdollistaminen heidän omassa kasvu- ja kehitysympäristöissään.

*Varhainen tunnistaminen

Y
h
t
e
i
s
t
y
3
ö
.
j
s
a
e
k
a
t
v
o
u
r
s
i
t
n
u
k
k
s
a
e
n
t
s
s
a

Neuvolatoiminta
Kouluterveydenhuolto
Opiskeluterveydenhuolto
Vastaanottotoiminta alle 18-vuotiaat
Suunhoito alle 18-vuotiaat
Maahanmuuttajapalveluiden neuvolapalvelut

Päiväkotitoiminta
Perhepäivähoito
Avoin varhaiskasvatus
Esiopetus
Palveluohjaus ja valvonta

Perusopetus
Lisäopetus
Kv.koulu
Mamu valmistava opetus

Nuorisotiedotus, Nappi, Nuorten kesätyö, Työpörssi-toiminta

Vapaasivistystyö
Lukio-opetus, Aikuislukio-opetus, ammatillinen koulutus (musiikki) ja etälukioverkko

Kasvatuksellinen ohjaus
- ap/ip, aluenuorisopalvelut
Sosiaalinen vahvistaminen
Lähikirjasto tai kirjastoauto
Taiteen perusopetus

Kulttuurilaitokset (tulevaisuuden monialaiset kulttuurikeskukset, kulttuuriperintöpalvelut) Kilpailuolosuhdekentät – ja hallit, erikoisliikuntapaikat liikuntaneuvonta (yleinen) Ohjatut liikuntaryhmät suurtahtumat, Sikun muut toiminnot

Lasten ja nuorten toimintakyvyn ja elämänhallinnan vahvistaminen, joka edellyttää erityistä osaamista. Palveluissa lapsella tai nuorella tai perheellä voi olla säännöllistä tuen tarvetta, joka edellyttää lyhytaikaista palvelua heidän kasvu- ja kehitysympäristöissään.

Y
h
t
e
i
s
t
y
3
ö
.
j
s
a
e
k
a
t
v
o
u
r
s
i
t
n
u
k
k
s
a
e
n
t
s
s
a

Esi- ja perusopetuksen oppilashuolto
Nuorten työllisyyspalvelut
Nuorten ohjauspalvelut (oma ja
2. asteen opiskelijahuolto

Perhepalvelut (sisältää myös perheneuvolapalvelut, perhekuntoutuksen, oma ja osto)
Perheoikeudelliset palvelut
Perhepalvelut jakautuu kaikille värialueille!

Perusopetuksen alueelliset pienryhmät (teh. ja erityinen)
Perusopetuksen oppilashuolto
Sosiaalinen vahvistaminen
- nuorten työpajat (osittain)

Vammaisten lasten avopalvelut
Sosiaalityö
palvelutarpeen arvio/ SHL tai lastensuojelutarpeen arvio

Vammaisten lasten ap ja ip -toiminta

Sosiaalinen vahvistaminen
- nuorten työpajat
- Etsivä nuorisotyö
- Nuorten moniammatilliset ohjaus- ja neuvontapalvelut (Byström, Tsepoint)

Vakan alueelliset pienryhmät (tehostettu ja erityinen tuki)

Sosiaalipäivystys
Lasten- ja nuorisopsykiatrisen psykiatrisen avohoito (oma ja osto)

Lasten ja nuorten erityistarpeisiin vastaaminen, sisältää vaativaa tai ympärivuorokautista palvelua.

Y
h
t
e
i
s
t
y
3
ö
.
j
s
a
e
k
a
t
v
o
u
r
s
i
t
n
u
k
k
s
a
e
n
t
s
s
a

Lastensuojelun avohuolto
Kehitysvammaisten alle 18-vuotiaiden laitospalvelut

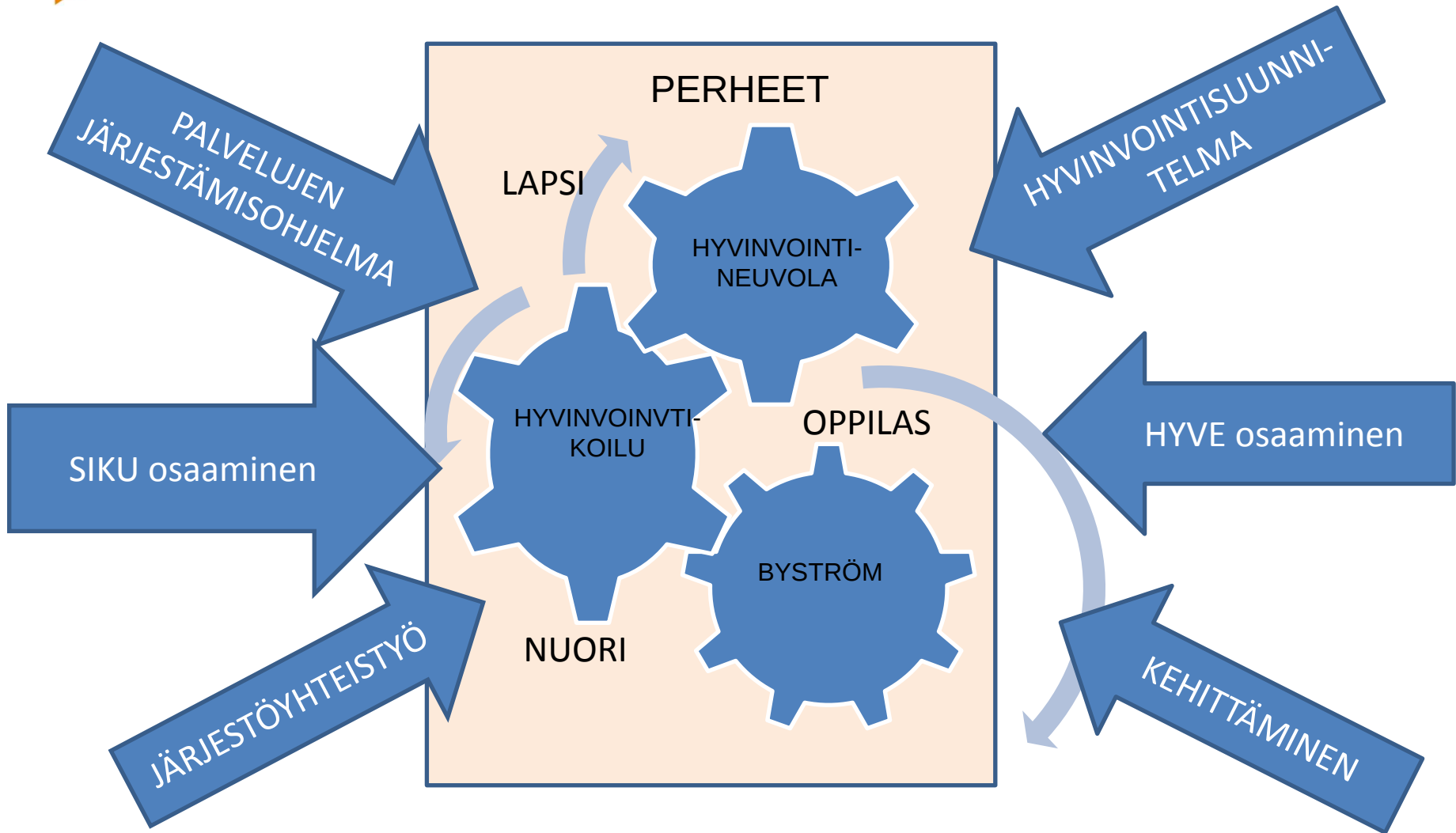
Lasten- ja nuorisopsykiatrisen laitoshoidon, nuorten laitospäihdepalvelut (osto)
Lastensuojelun laitoshoidon (oma ja osto)
Lasten ja nuorten somaattinen laitoshoidon esim. syöpähoidot (osto)
Lastensuojelun perhehoito (osto)

Aikuisten laitos psyk.esh (osto) ja päihdepalvelut (oma ja osto)(vanhemmat esim. psyk.klinikka, päihdekliniikka, Polokka), Ensi- ja turvakoti)

Sairaalakoulu

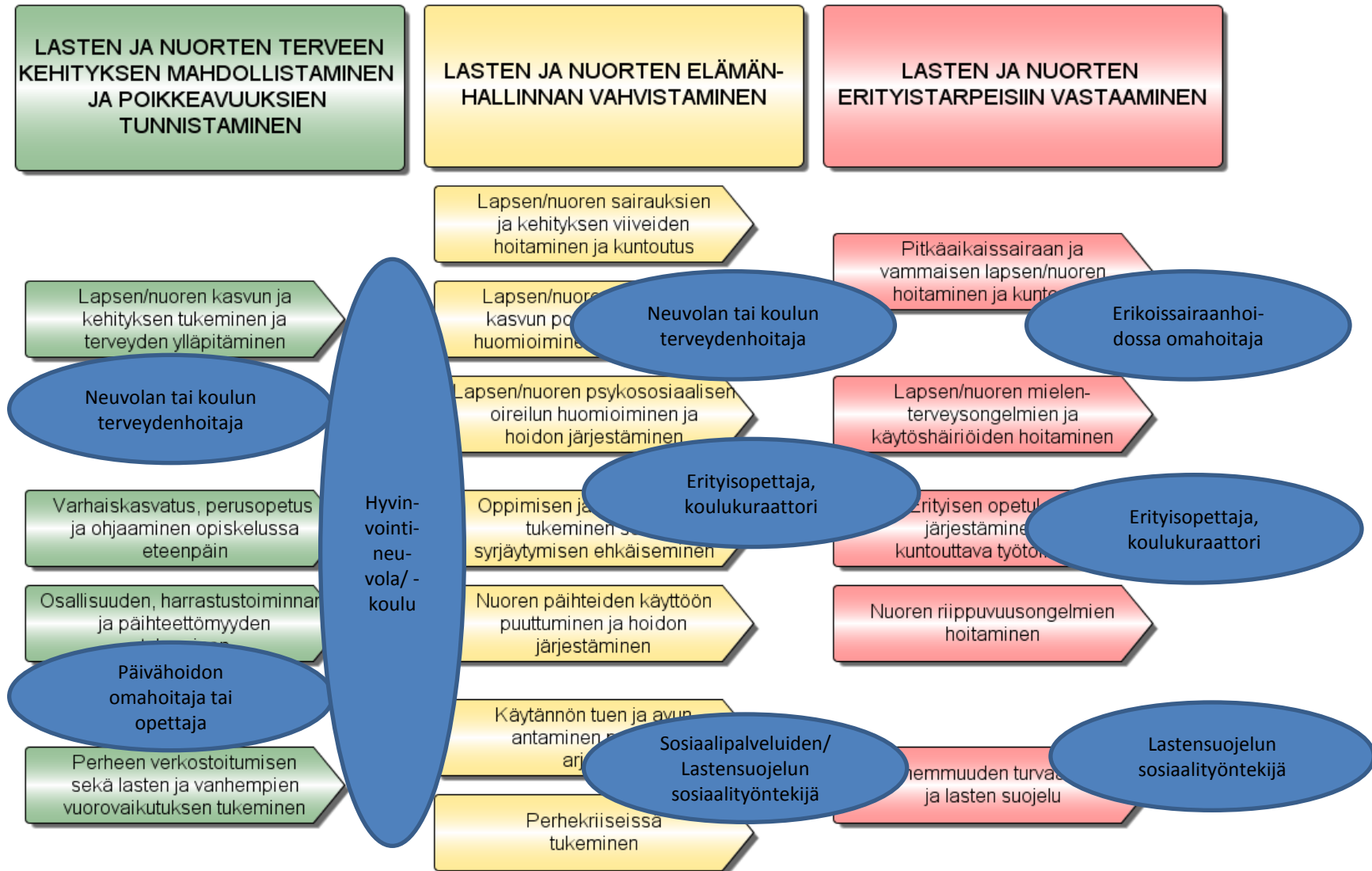
Siku-hyve yhteistyön toimintamallit

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

OULU

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluprosessit ja keskeiset vastuutahot /vastuutyöntekijät

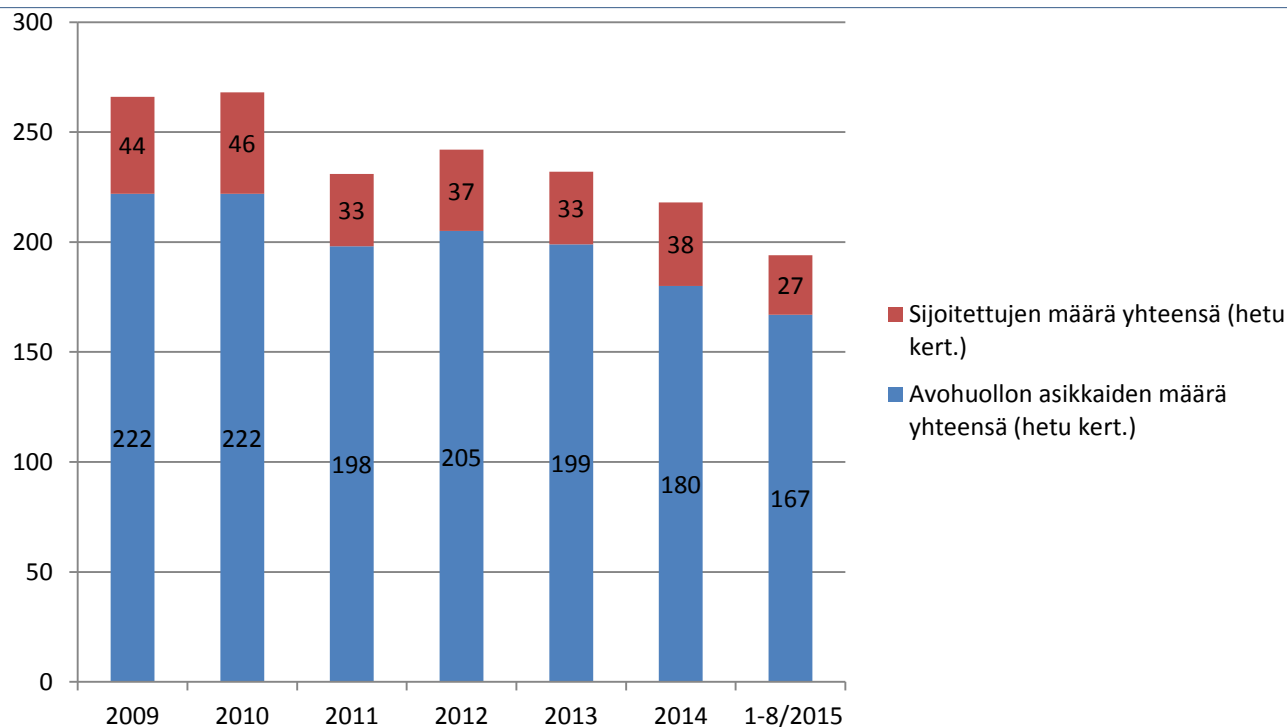
Lapsiperheiden parissa tehtävä monialainen yhteistyö

- **Hyvinvointineuvolatyöskentely** on laajentunut koko Oulun alueelle. Aloitettu Toppila-Koskelan alueella, josta alustavaa vaikuttavuusdokumenttia olemassa suhteessa lastensuojelun käyttöön alueella (kts. seuraava dia).
- **Hyvinvointikoulumalli etenee** yhteisen suunnitelman mukaan Sikun kanssa. Käynnistynyt Kiimingin ja Kaakkurin alueilla.
- **Liikuntatoimen** kanssa tehtävää yhteistyötä vahvennetaan edelleen.
- **Kevyempinä palveluina** perheille on järjestetty monitoimijaisesti perhetyötä ja perhekuntoutusta
- **Lapsiperheiden palvelutarpeen monialaiset arvioinnit** edenneet uuden sosiaalihuoltolain mukaisesti yhteistyössä sosiaalipalveluiden ja esim. neuvolahenkilöstön kanssa. Lastensuojelun asiakkuuteen ei tarvitse siirtyä sen vuoksi, että palveluja ei saa peruspalvelusta.
- **Lastensuojelun** osalta kaikkien kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten tehostettu palvelutarpeen arviointi tehdään yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa.
- **Lapset puheeksi** –mallin käyttöönotto kouluissa ym

Koskela-Toppila alueen lastensuojelupalvelujen tarve vuosina 2009-2015 (0-17 -vuotiaat, lastensuojelun avohuolto ja kodin ulkopuoliset sijoitukset)

- **Hyvinvointineuvola** toimintamalli on otettu käyttöön ensimmäisenä Koskela-Toppila alueella v. 2009
- Tavoitteena **varhainen tuki perheille** ja sitä kautta lastensuojelun raskaampien palvelujen tarpeen välttäminen. Suunta on ollut oikea!

Oulun kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2015–2016 tavoitteet

Ehkäisevän lastensuojelu tavoitteet:

- Alueelliset, hyvinvointia edistävät ja monitoimijaisesti järjestetyt palvelut
- Ennaltaehkäisevää työtä kehitetään suunnitelmallisesti alueella toimivien järjestöjen kanssa
- Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteet

Tavoitteet:

- Lastensuojelun painopistettä siirretään kevyempiin palveluihin
- Viimesijaisen lastensuojelun piirissä olevien lasten suhteellinen määrä vähenee

→ tavoitteiden suuntaan on edetty mm. hyvinvointikeskukset, SHL:n mukanaan tuomat muutokset varhaisempaan tukeen ilman lastensuojelun asiakkuutta

Palvelutarpeen arvioinnit ja perheiden tukeminen

15.4.2016 Katja Rounioja, Palveluesimies, Lasten, nuorten ja perheiden palvelut,
Tuiran hyvinvointikeskus

OULU

Sosiaalinen hyvinvointi

Lastensuojelupalvelut:

- Lastensuojelun avopalvelut
- Lastenkotipalvelut (Metsola)
- Sijaishuollon ja perhehoidon palvelut (kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset), laitosostopalvelut, LSL:n mukaiset muut ostopalvelut

Erityisryhmien asumis- ja päiväpalvelut:

- Kehitysvammaisten ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut (tehostetusta asumispalvelusta kotiin annettaviin ohjauspalveluihin, lisäksi Kenttätien tilapäisasumisyksikkö asunnottomille päihdeasiakkaille sekä kehitysvammaisten ja vammaisten tilapäishoitoyksikkö Paussi.
- Työ- ja päivätoimintapalvelut kehitysvammaisille, vammaisille ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujille.

Erityisryhmien sosiaalipalvelut:

- Maahanmuuttajapalvelut
- Talous- ja velkaneuvonta (toteutetaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kanssa tehdyn sopimuksen puitteissa)
- Erityisryhmien palveluohjaus (mielenterveys- ja päihdeasiakkaat, kehitysvammaiset (EhL) ja vammaiset asiakkaat (VPL))
- Perheoikeudelliset palvelut (Lastenvalvonta, huolto- ja tapaamisselvitykset)
- Perhepalvelut (LSL:n mukainen tehostettu perhetyö ja ennakkolisten lastensuojeluilmoituksen perusteella palveluiden järjestäminen monitoimijaisesti Mellenius-talossa)
- Sosiaalipäivystys (virka-ajan ulkopuolinen OSYP:ssa, mielenterveystyöntekijöiden työpanos tulee sovitusti mielenterveyspalveluista, mukana sopimuskunnat)
- Etuuskäsittely (perustoimeentulotuen osalta siirtyminen Kelalle vuoden 2017 alusta alkaen, kunnan tehtäväksi jää harkinnanvarainen)

Palvelutarpeen arvioinnit (SHL 36§)

- Kun kunnallisen sosiaalihuollon palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä, hänen on huolehdittava, että henkilön kiireellisen avun tarve arvioidaan välittömästi. Lisäksi henkilöllä on oikeus saada palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta.
- Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Arvioinnin tekeminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä, kun asiakas, asiakkaan omainen tai läheinen tai hänen laillinen edustajansa on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnalliseen viranomaiseen palvelujen saamiseksi, jos:
 - 1) henkilö on yli 75-vuotias;
 - 2) henkilö saa vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaista ylintä hoitotukea.
- Erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja arvioinnin on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Työntekijät SHL palvelutarpeen arvioinneissa

- Lastensuojelupalveluissa kolme avohuollon pemiä, joiden alaisuudessa yhteensä 42 sosiaalityöntekijää
- Lastensuojelun avohuollossa ei ole ohjaajan vakansseja
- Hyvinvointikeskusten viiden lasten, nuorten ja perheiden palveluesimiehen alaisuudessa on 21 sosiaalityöntekijää ja 25 ohjaajaa
- Entisestä lastensuojelutarpeen selvitystiimistä siirtyi yksi sosiaalityöntekijä ja seitsemän ohjaajan vakanssia sosiaalipalveluihin

Ilmoitukset (LsL ja SHL)

- Puhelimitse tulevat ilmoitukset vastaanotetaan pääsääntöisesti virka-aikaisessa päivystyksessä, jossa ne kirjataan asiakastietojärjestelmään
- Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys kirjaa ilmoitukset asiakastietojärjestelmään
- Päivystäjät laittavat ilmoituksista effica muistutuksen alueen pemille
- Kirjallisesti tulevat ilmoitukset on keskitetty yhdelle lastensuojelun pemille, joka ohjaa ne oikeaan paikkaan, osa kirjallisista ilmoituksista voi saapua myös suoraan alueille
- Ilmoituksen vastaanottanut henkilö arvioi ilmoituksen kiireellisyyden sekä uusien asiakkaiden osalta sen, meneekö se käsiteltäväksi lastensuojeluun vai sosiaalipalveluihin
- Pem arvioi vielä, onko ilmoitus tullut oikeaan paikkaan ja tarvitaanko siihen työparia toiselta palvelualueelta sekä jakaa sen sosiaalityöntekijälle käsiteltäväksi

Työnjako

- Oulussa on aikaisemman organisaation mukaisesti ollut ehkäisevässä sosiaalityössä muutama sosiaalityöntekijä, jotka nykytilanteessa hoitavat sosiaalipalveluissa lähinnä lastensuojelun pintaa olevat palvelutarpeen arvioinnit
- Entiset aikuissosiaalityöntekijät hoitavat aiemman työnsä lisäksi aikuisten palvelutarpeen arvioinnit sekä hieman kevyemmät lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnit
- Entiset aikuissosiaalityön ohjaajat hoitavat lähinnä taloudellista ohjausta ja neuvontaa sekä aikuisten palvelutarpeen arviointeja
- Perhepalveluiden entiset ohjaajat tekevät palvelutarpeen arviointeja sekä osin perhetyötä
- Lähihoitajakoulutuksen omaavat ohjaajat tekevät perhetyötä sekä kotipalvelua, lähinnä päivystyksellistä kotipalvelua

Kriteerit lastensuojelun uusille asiakkaille

- Vanhemman huumeongelma tai akuutti alkoholiongelma
- Nuoren huumeiden käyttö (muu kuin kokeilu)
- Lapsen kaltoinkohtelu (seri ja pahoinpitely)
- Perheväkivalta
- Itsetuhoisuus
- Vanhemman vakava psyykkinen sairaus
- Turvakotiasiakkaat
- Sijoituksen kautta asiakkuuteen tulevat
- Sijoitusuhan alla olevat
- Tehostetun perhetyön tarpeessa olevat

Yhteistyö

- Paljon tehdään palvelutarpeen arvioita myös työparityöskentelynä lastensuojelun ja sosiaalipalveluiden kesken
- Kumpi tahansa voi pyytää toista työpariksi
- Palvelutarpeen arvioinnin aikana selvitetään jatkuuko asiakkuus sosiaalipalveluissa vai siirretäänkö lastensuojeluun
- Joskus jatketaan myös varsinaista työskentelyä työparina lastensuojelun ja sosiaalipalveluiden kesken
- Mahdollisuuksien mukaan työparina toimii myös sosiaalipalveluiden ulkopuolinen taho: terveydenhoitaja, koulukuraattori, psyk.sairaanhoitaja tms.

Palvelutarpeen arvioinnit SHL 36§

- 1.4.2015 alkaen palvelutarpeen arvioita on tehty sosiaalipalveluissa, lastensuojelussa ja yhteistyössä heidän tai muiden viranomaisten kesken
- Uudet ilmoitukset menevät työntekijöille palveluesimiesten kautta
- 1.4. –31.12. SHL palvelutarpeen arvioita on tehty 1890 asiakkaalle (yht.1950 selvitystä) asiakkuus jatkuu 542, ei jatku 583, kesken 825
- Ls-tarpeen selvityksiä on tehty v 2015 1165:lle lapselle, 1236 selvitystä, asiakkuus jatkuu 748, ei jatku 357, kesken 207

Tukimuotoja

- Perhetyö
- Kotipalvelu
- Tukea lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen
- Taloudellinen tuki
- Tukihenkilötoiminta
- Tukiperhetoiminta
- Lomaperhetoiminta
- Vaavi päiväperhekuntoutus
- Helmi päiväperhekuntoutus
- Koululaisten kuntoutus

Kotipalvelu

- Ensisijaisesti kotipalvelu pyritään järjestämään kaupungin omana toimintana
- Sosiaalipalveluissa kotipalvelu on maksullista ja siellä asiakas voi valita joko kaupungin tuottaman palvelun tai kotipalvelusetelin käytön
- Lastensuojelun asiakkaille kotipalvelu on aina maksutonta
- SHL mukaista kotipalvelua saanut v 2015 756 perhettä, omana toimintana 27, ostopalveluna 2 ja palvelusetelillä 52
- 1.1.15 –31.10.15 kotipalvelua on lastensuojelussa ostettu 102 eri lapselle (perhekohtaista määrää ei näe), omana toimintana kotipalvelua on saanut 8 lasta

Perhetyö

- Ensisijaisesti perhetyö pyritään järjestämään kaupungin omana toimintana
- Oulun kaupunki on kilpailuttanut perhetyön ostopalvelut loppuvuodesta 2014.
- Lastensuojelussa on järjestetty perhetyötä 2015 omana toimintana 596 lapselle ja ostopalveluna 415 lapselle
- Sosiaalipalveluissa perhetyötä on saanut 128 perhettä; 111 omana toimintana ja 19 ostopalveluna

Tukihenkilö-, tukiperhe- ja lomaperhetoiminta

- Oulun kaupungilla on sopimus palveluista Pelastakaa Lapset ry:n kanssa. Myös osa Oulun kaupungin koulutetuista perhehoitajista toimii tuki- ja lomaperheinä.
 - noin 300 lapsella on tukiperhe
 - noin 20 lapsella on tukihenkilö
- Perheet voivat saada Pelastakaa Lapset ry:n kautta tukiperheen myös ennaltaehkäisevästi, ilman sosiaalipalveluiden tai lastensuojelun asiakkuutta

Vaavi päiväperhekuntoutus

- Vaavi –päiväperhekuntoutus on avohuollon tukitoimi perheille, joissa ainakin äidillä on päihdeongelma tai on ollut päihteiden käyttöä ennen raskauden alkamista (alkoholi, lääkkeiden päihdekäyttö, sekakäyttö, huumeet)
- Voi osallistua jo raskausaikana tai siihen saakka, että lapsi on puolivuotias
- Ennen jakson alkua kuukauden mittainen asiakasvalinta- / motivointijakso
- Kuntoutusjakso kestää lukukauden ja sen aikana on toimintaa kolmena päivänä viikossa
- Kuntoutuksen etenemistä seurataan perhelomakkeilla ja verkostopalaveriin

Helmi päiväperhekuntoutus

- Ryhmään otetaan perheitä, joilla on tiivistä tuen tarvetta ja päiväkotikäisiä lapsia. Kuntoutus toteutetaan kolmena päivänä viikossa.
- Ryhmän tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen, lapsen ja vanhemman välisen myönteisen vuorovaikutussuhteen vahvistaminen, lapsen turvallisen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä elämän ja arjen hallinnan vahvistaminen.
- Ryhmän toiminta perustuu luottamuksellisiin keskusteluihin, yhdessä tekemiseen ja vuorovaikutusleikkiin.
- Ennen ryhmän alkua koko perhettä tavataan kotikäynnillä sekä tutustumiskäynnillä päiväkodin tiloissa. Jakson aikana perheisiin tehdään myös kotikäyntejä.
- Ryhmä on suljettu, jonka vuoksi sitoutuminen on tärkeää.
- Ryhmän ohjaajina toimii perhepalvelun ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä.

Koululaisten perhekuntoutus

- Koululaisten perhekuntoutus on suunnattu alakouluikäisten lasten perheille, joille perhetyö ei ole ollut riittävä tukimuoto. Kuntoutus toteutetaan eri toimintaympäristöissä, mm. Melleniustalolla.
- Perhekuntoutuksen kohderyhmänä ovat perheet, joilla on haasteita keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja jotka hyötyvät terapeuttisesta työskentelystä ja haluavat muutosta toimintatapoihinsa.
- Perhekuntoutuksen tavoitteena on vanhemman ja lapsen välisen turvallisen kiintymyssuhteen ja vuorovaikutussuhteen vahvistuminen ja toimivan perhedynamiikan rakentuminen. Perhekuntoutuksen tavoitteena on myös perheen yhteisen ilon löytäminen yhdessä puhumalla ja tekemällä. Perhekuntoutuksessa toteutuu vertaistuki lapsille ja vanhemmille.
- Perheen kokonaisvaltaiseen kuntoutukseen voi sisältyä perheen tarpeen mukaan lapsen omia tapaamisia, vanhemman/etävanhemman omia tapaamisia, vanhempien paritapaamisia ja koko perheen yhteisiä tapaamisia sekä ryhmätoimintaa sisältäen lastenryhmät, vanhempainryhmät ja toimintapäivät.
- Ennen perhekuntoutuksen alkua perhe haastatellaan kotikäynnillä. Perhekuntoutuksen vertaistukiryhmä on suljettu, jonka vuoksi sitoutuminen on tärkeää.

SHL ja lastensuojelulaki- yhtäläisyyksiä ja huomioita yhteiseen palvelusuunnitelmaan liittyen

Marja Salo-Laaka, palvelupäällikkö, erityisryhmien sosiaalipalvelut

Tuen tarpeet sosiaalipalvelujen taustalla

Sosiaalipalveluja järjestetään tuen tarpeen pohjalta

• Jokapäiväisen elämän tuki	• Asumisen tuki
• Taloudellinen tuen tarve	• Äkillinen kriisitilanne
• Lähi- ja perheväkivallasta ja kaltoin kohtelusta aiheutuvaan tuen tarve	• Sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen ja osallisuuden lisääminen
• Lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaaminen	• Päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta tai muusta vammasta, sairaudesta tai ikääntymisestä aiheutuva tuen tarve
• Muuhun toimintakykyyn liittyvä tarve	• Tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukeminen

Sosiaalipalvelut

Monialainen yhteistyö

- Jos asiakas tarvitsee muita kuin sosiaalipalveluja, asiakkaan suostumuksella otettava yhteys muihin toimijoihin (40 §)
- Muilla toimijoilla velvollisuus pyynnöstä osallistua palvelutarpeen arviointiin ja suunnitelman tekemiseen (41 §)
- Työntekijä on tarpeen mukaan yhteydessä eri asiantuntijoihin ja henkilön omaisiin ja läheisiin
- Toiminta asiakkaan suostumuksella, ilman suostumusta toimiminen on poikkeus ja edellyttää laissa säädettyjä perusteita

Omatyöntekijä asiakkaan tukena (42 §)

- Kaikilla lapsiperheillä oikeus saada omatyöntekijä
- Nimetään heti asiakkuuden alussa viimeistään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä
- Suositeltavaa on, että omatyöntekijä osallistuisi jo palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen
- Pysyy koko sosiaalihuollon asiakkuuden ajan
- Omatyöntekijällä on asiakkaan palvelujen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammatillinen kelpoisuus
- Erityistä tukea tarvitsevilla asiakkaalla omatyöntekijän (tai hänen kanssaan asiakastyötä tekevän) on oltava sosiaalityöntekijä
- Jos asiakkaalla on jo vastuutyöntekijä (erityislainsäädännön perusteella) tai omatyöntekijää ei muuten tarvita, erillistä työntekijää ei nimetä
- HUOM! jos lapsi saanut peruspalveluja ja siirtyy lastensuojelun asiakkaaksi omatyöntekijä säilyy ellei erityisiä perusteita toimia toisin. Omatyöntekijä ja vastuusosiaalityöntekijä voivat toimia työparina

Terveydenhuollon erityiset velvollisuudet lastensuojelussa

Terveyskeskuksen ja sairaanhoitopiirin on annettava lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa (LSL 15 §)

- - asiantuntija-apua
- - tarvittaessa järjestettävä lapsen tutkimus (esim. LSL 28 § ja 51 §)
- - hoito- ja terapiapalveluja lapselle (esim. avohuollon tukitoimenpide tai sijaishuollon aikainen erityinen tuki)
- - lasten tarvitsemat seksuaalisen hyväksikäytön tai pahoinpitelyn epäilyn selvittämiseen liittyvät palvelut on järjestettävä kiireellisinä

Terveydenhuollon ensisijaisuus suhteessa lastensuojeluun

- - kun lapsi tulee lastensuojelun piiriin mielenterveydellisistä syistä, tulee yhteistyössä arvioida, miten ja minkä lain perusteella lapselle palvelut järjestetään (HE 252/2006)
- - ensisijainen vastuu erikois/erityissairaanhoidon, jos kasvuolosuhteissa tai lapsen huolenpidossa ei ole lastensuojelullisia riskitekijöitä (HE 252/2006)

Terveydenhuoltolaki 69 § 2 momentti • Jos lastensuojelun tarve johtuu riittämättömistä terveydenhuollon palveluista, lapselle ja hänen perheelleen on järjestettävä viipymättä lapsen terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömät terveydenhuollon palvelut

Kiitos

OULU